

XIX
POMORSKIE
ZADUSZKI
ARTYSTYCZNE
2019/2020 NCK Gdańsk

POMORSKIE
ZADUSZKI ARTYSTYCZNE

2019/2020 NCK Gdańsk

1 listopada 2020, godz. 19.00

Centrum Świętego Jana, Gdańsk, ul. Świętojańska 50

epitafia:

Patryk Zimny

czytanie epitafiów, prowadzenie:

Krzysztof Gordon

oprawa muzyczna:

gitara, wokół: **Tomasz Olszewski**

zespół wokalny **Art'n'Voices** w składzie:

soprany: **Małgorzata Priebe, Maria Krueger**

alty: **Anna Ročławska-Musiałczyk, Marta Jundziłł**

tenory: **Mateusz Warkusz, Szymon Duraj**

basy: **Filip Czajkowski, Tomasz Chyła**

wizualizacje:

Marek Zygmunt

streaming: **Zbigniew Zygmunt**

realizacja: **zespół Nadbałtyckiego Centrum Kultury**

XIX POMORSKIE ZADUSZKI ARTYSTYCZNE

2019/2020

SKRZYDŁA DUSZY

W symbolicznym obrazowaniu śmierci często pojawiają się skrzydła.

Mennonici w swoich żuławskich cmentarzach pozostawili stelle nagrobne ozdobione wykutymi w kamieniu motylami. Ten motyw zadziwia i zachwyca jednocześnie. Motyl to przecież ulotność, kruchość, chwilowość – zatem przypomnienie o nietrwałości życia. A jednocześnie duże skrzydła unoszące subtelny korpus przywołują myśl o martwych wstaniu, pokonaniu skamieniałej martwoty. Motyl wyłania się przecież z martwej na pozór poczwarki, która wcześniej była giętką gąsienicą.

Skrzydła dodawano też często w barokowych epitafiach do znaku klepsydry. Czas naszego życia upływa nieubłaganie, wszystkie chwile są ulotne i ... warto każdą z nich mądrze wykorzystać – zdają się mówić do nas wanitatywne symbole. Korzystajmy zatem uskrzydleni realnością i szansą istnienia.

z uśmiechem przez Gdańsk

to twój osobisty dzienniczek który uczeń
będzie studiował każdym teraźniejszym
wydarzeniem w kresce przyszłości
tygodnia gdzie karykatura dnia

to twarz bałtyckiego ujęcia
kilku pokoleń przechodzących
w jedność uśmiechu pozwalającego
pożegnać smutki które być może

nie były na darmo
te rzeczpospolite na plakatach
z przerwą w okresie stanu wojennego
mogły być

nigdy nie miałeś telewizji ani komputera
jak sam wskazałeś satyra to dyscyplina sztuki

która rodzi się nocą i śpi z dyktafonem
w osobistym dzienniczku budzi się tytuł

każdy kolejny uśmiech to dzieło przypadku par

Zbigniew Jujka – 27.07.1935–18.11.2019. Polski dziennikarz, rysownik satyryczny, syn Franciszka Jujki. Ukończył (obecną) Akademię Sztuk Pięknych w Gdańsku. Przez ponad trzydzieści lat był redaktorem graficznym „Dziennika Bałtyckiego”. Od 1963 do końca życia (z przerwą w okresie stanu wojennego) w cyklu Dzienniczek ukazującym się na łamach tego czasopisma, komentował poprzez rysunki satyryczne najważniejsze wydarzenia polityczne i społeczne upływającego tygodnia. W latach 1989–1996 był prezesem Stowarzyszenia Polskich Artystów Karykatury.

zimowa odyseja

moja jest cała syberia
mój jest pojedynek z syberią
trwający 103 godziny i 8 sekund

na fortepianie zamiast psów husky
poprowadzą mnie palce i lekki
wiatr fale z sopockiego kurortu
co skłania do

tworzenia własnego świata
wzdłuż wybrzeża oceanu arktycznego
i pokonania pacyfiku wiosłem

moja jest cała syberia
moje są kaszuby na końcu świata
w najdłużej trwającym koncercie

fortepianowym świata

jestem tylko dźwiękiem
który odchodzi rytmicznie
powoli znajdzie się jeszcze

taki gigant i tu

Romuald Koperski – 5.04.1955-23.11.2019. Polski podróżnik, pisarz, przewodnik po Syberii, zawodowy muzyk-pianista. a Guinnessa. Wychował się i mieszkał w Gdańsku.

ostatni remus

baszka-les
rutynowym machnięciem
ominałem kilka baszt
właściwie to baśka

jest jak w kartach
nie zawsze wygram
nie zawsze przegram
czasami pas

stosowne ułożenie przy losowaniu
pozwoli choć na chwilę poczuć

to co już było nigdy dane nie będzie

teraz mamy broń
mamy głos
kaszebe brzmi wspólnie

na odrobinę marginesu
na zaś biorę

co było dane
będzie

mam do baszki
kilka pytań

dłaczego akurat tak
a nie inaczej
dłaczego pociągnięci
do języka

co był dany
stosownie ułożony przy losowaniu

nie zawsze wygrywamy
nie zawsze przegrywamy

pytam
i oddaję własny

starannie wyłożony na smalcu
powszedniego chleba

Mirosław Ugowski – 1971-17.12.2019. Popularysta Kaszub. Działacz społeczno-kulturalny, propagator gry w kaszubską Baśkę.

janina jarzynówna-sobczak:
primabalerina nie śmie się śmiać na prima aprillis
musi zawężyć jezioro łabędzie

*poznałam ją, kiedy w 1946 r., mama
przyprowadziła ją do mojego studia dla dzieci.
taki najmniejszy chrabąszczyk, który od razu
pokazał szpagat! Proporcje miała idealne (...)*

jania do ali:

*którego cudownego mandaryna nie nadgryzłaś
poczekaj aż zamieszka. Taki duży bączek od razu
proporcje ma idealne.*

wielki taniec światłom zaprzecza
prowadzony dokładnie delikatnie
przez muszki marynarek przez
bransoletki świat

ala do jani:

*primoballerino, nowy styl
i ty, droga moja, musisz
śmiać się gdy*

*wygrywasz ostatni wielki ruch
nie chciałaś umierać staro
chciałaś*

mieć dość

Alicja Boniuszko – 16.10.1937-23.12.2019. Polska tancerka baletowa. Wychowana koło Wilna, po 1945 r. repatriowała się do Polski, osiedlając w Gdańsku. Primabalerina Opery Bałtyckiej. Otrzymała Medal Księcia Mściwoja II za całokształt działań podejmowanych w dziedzinie kultury.

przyjdzie być obrazem

jeśli czegoś uczy to powtarzaj
ten kolor z którego idzie pieśń
urodzaju wyobrażeń i lot ptaka
nad ramą powieszonego obrazu

jakby gniazdem przyszłych pokoleń
było i karmiło sztuki piękne
pod trójmiejskim witrażem
gdzie odbija rybitwa bitw

narzędzi po które sięgać zawczasu
trzeba i liczyć pięćdziesiąt na pięćdziesiąt
wernisaż finisaż lampka wina
koi jazzowe przebicie świata

Andrzej Dyakowski – 13.12.1936-14.01.2020.
Polski malarz, wieloletni profesor ASP w Gdańsku.

przeprowadzka

skrzypek na dachu reżyseruje niebo
co rusz wychodząc poza ramy scenariusza
wie że to co napisane nigdy nie będzie
na swoje podobieństwo obrazem

gdzie dialog modli didaskalia
zasugerowane przez producenta
kamera akcja oto mowa ciała
niezbędnego rekwizytu

czterdziestolatek reżyseruje czterdziestolatka
to wojna domowa wojna na gesty wojna na słowa
przyjęcie na dziesięć osób plus trzy
gdy motylem jest się pośród ciem

a potem platynowym lwem
który ponownie pilnuje królestwa
danuty baduszkowej na dachu nieba
reżyserując ziemię poza ramami cięć

Jerzy Gruza – 04.04.1932-16.02.2020. Polski reżyser i scenarzysta. Reżyser między innymi kultowych seriali „Czterdziestolatek”, „Wojna domowa”, filmu „Przyjęcie na dziesięć osób plus trzy”. Wieloletni dyrektor Teatru Muzycznego im. Danuty Baduszkowej w Gdyni. Wyreżyserował na tej scenie wielki musicalowy przebój „Skrzypek na dachu”. Podczas 42. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (2017) otrzymał „Platynowe Lwy” za całokształt twórczości.

dama c-dur

są takie pianina po których cisza na akord
trzeba się wsluchać we wspomnienie
koncertu zapisanego w głowie
nuta po nucie słowa po występie
tak oczywistym dla ucha jak wyznanie
prawdy przez uczniów że pani
dała nam klucz do dźwięków
graj coraz głośniej
gra coraz ciszej

ad de domine

Elena Aleksiejuk – 5.05.1964–24.02.2020. Polska pianistka, pedagog, nauczyciel muzyki.

metafizyczny pejzaż społeczny

czerwone maki zlewają się z serem
a stare młyny z krajobrazem miejskim

wisi nade mną

działanie na rzecz zbliżenia estetyki z egzystencją
wspomaganie pierwiastka twórczego w postaci
autoterapeutycznego wpływania w kierunku
pogłębianego istnienia

więc jestem

otwartym warsztatem gdzie bomby
z gazet służą za miny przeciwpożarowe
gdzie bałtyk zlewa się z mezopotamią
kosmos ze światem i wszystko

jest we mnie dla was

złało się do środka to czarne
wiadomo było że kiedyś
i mnie nie ominie

prawdziwa tranzytyjność

Andrzej Awsiej – 9.11.1963–22.03.2020. Polski artysta ekspresjonista. Studiował na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Członek formacji TOTART. Od 1996 mieszkał i pracował w Holandii.

heweliusz i gwiazdy

pisanie dzieje się pierwsze
to noc przychodzi i puka

otworzę wpuszczę mając świadomość
że drugie wyjdzie za rękę prowadzone

nakrywanie muzyki kapeluszem przypadkiem
obejrzy się czy ktoś trzeci nie patrzy

i już nie zaśnie ten
który pochylony nad tekstem

milczy lub tańczy

Lech Miądowicz - ?-02.04.2020. Gdański poeta, bard, autor tekstów i muzyki, pedagog i instruktor teatralny. Odznaczony przez prezydenta Miasta Gdańska za całokształt pracy artystycznej.

w obiektywie syna i ojca

niezwykle zwykłe zdjęcia
to wywołane do odpowiedzi
miasta losy mniej lub bardziej
ale jednak bardziej

bujne włosy nad mapą
idealnego momentu
uchwycenia w locie:

ojca żywych aparatów
ciebie który w tłumie jarmarku przystanął
mnie którego witali pod stoczni bramą
ich śpiewających odę do radości
jego najczulsze serce zabrane

nie da się prościej
najzwyklejniej w świecie
naświetlić straty w ciemni

bo strata to zdjęcie
którego nie będzie

w albumie po tej stronie

Maciej Kosycarz – 20.04.1965-26.03.2020. Fotoreporter związany z Gdańskiem i Pomorzem. Najbardziej znany gdański fotoreporter. Syn gdańskiej dziennikarki Ludmiły Kosycarz i fotoreportera Zbigniewa Kosycarza. Założyciel agencji Kosycarz Foto Press (KFP). Laureat wielu nagród, społecznik. Wydawca serii albumów z cyklu „Fot. Kosycarz. Niezwykle zwykłe zdjęcia”.

jeszcze jedno zdanie

od ucznia szatana z siódmej klasy
do opata hautecombe'a w blasku
telewizyjnej kamery

zapamiętany nie tylko
ale przede wszystkim

trzydzieści lat związku z teatrem
wybrzeże wyłania się jako kamerzysta
zachodzi jako książę

stworzenie męża i żony
to historie zakulisowe
to nauka o barwach

od ucznia do mistrza
jerzy dubbinguje jasność
wyrwaną z kontekstu

ziemskiej ferajnie

Jerzy Łapiński – 2.11.1940–12.05.2020. Polski aktor związany z Teatrem Wybrzeże w latach 1968–1997.

impast baszty

jeśli stopami po płótnie przemierzać
to w ciągłym poszukiwaniu milowego
kamyka na którym stanąć choćby chwilejnie
trzeba nieraz z grymasem i machnąć

ot ręką wszechświat takim jaki nie jest
a mógłby być gdyby nanoszenie wiary
z pomocą włosia odbywało się wbrew
uporządkowanym warsztatom życia

to inflacja obrazu kiedy mleczny piotr
przechodzi w świętego i przejmuje
galerię charakterystycznych kresek

tej ostatniej nie chce zwyczajnie przedłużyć
wśród płócien marynistycznych

celne trafienia przyjmuje w biurze
swojej baszty która wysoko

wynosi inicjały m m w duże
em

Marek Model – 14.02.1959–15.05.2020. Polski malarz, rysownik, profesor na Wydziale Malarstwa gdańskiej Akademii Sztuk Pięknych. Współtwórca Galerii „Baszta” i Galerii „Biuro” w Gdańsku. Dwukrotny laureat Nagrody Prezydenta Miasta Gdańska w dziedzinie kultury.

nam nie ująć ciebie poematem

umiał pisać tak że wojny zabrakło
zabrakło wcielenia w inne wojska
niż te które kochał ponad swoje

poeta wiadomo pamięta
każdy wykopany granat
odręcznie sprowokowany
temat

news sprzed sześćdziesięciu lat

pisał tak że wojna trwała
rozszarpane bywały inne ciała
ci których miał pod sobą
i wilno już jego nie było

odkopali niedawno w pobliskim
lasku
odręcznie sprowokowany notes

i hej brzmi trzcina
i ciszą idzie miękki wiatr
gdzie mi jeszcze wolno
będzie umierać gdy ledwo
na świat się przyszło

poetę pamiętać trzeba
pamiętać i czytać

nie tylko w rocznicę ostatniej pointy
za sześćdziesiąt lat

Zbigniew Szymański – 21.08.1927–18.05.2020. Polski poeta, pisarz, żołnierz wileńskiej Armii Krajowej w służbie, której wyzwalał Wilno. Przyjaciel Lecha Bądkowskiego, Róży Ostrowskiej. Od roku 1952 mieszkał w Gdyni.

piękna zaprawa

przez szare szeregi do stu kamienic
zagospodarowania przestrzeni śródmieścia

nie mieszka już z nami wielki architekt
co przed nazwiskiem mógł nosić kolejne imiona

budowa i odbudowa
domów rzemiosła i uphagena

od hali targowej przez sto kamienic
przez wielki młyn i dom młynarza

wjeżdża na ostatnie piętro olimpu
rekonstruktor michel

to jego winda z przyszłości
w przeszłość

Stanisław Michel – 02.01.1927-01.07.2020. Polski architekt całe życie związany z Gdańskiem, autor projektu budowy albo odbudowy przeszło stu kamienic w obrębie Głównego Miasta, a także koncepcji zagospodarowania przestrzennego gdańskiego Śródmieścia. Działał w Szarych Szeregach.

morskie kształty

a jeśli ryba to tylko taka
co z morza nie wyrwa się błaho

i wbrew przeciwnościom
szturmuje kadłub statku olivia

płynąc dziesięcioleciami pokoleń
miłośników żyłwy lodowej

perła gdańskiego modernizmu
u zbiegu ulic grunwaldzkiej i bażyńskiego

uczestniczka pierwszego zjazdu
solidarności do wolności

ryba która puszcza dzisiaj łuskę
po ostatnim technicznym

rysunku budowniczego

Stanisław Kuś – 01.02.1925-07.07.2020. Polski profesor nauk technicznych, konstruktor, inżynier budownictwa, były rektor Politechniki Rzeszowskiej. Budowniczy hali sportowo-widowskiej „Olivia” w Gdańsku.

poławiacz perł schodzi na ląd

gdzie płetwy poniosą i tlenu wystarczy
tam do odkrycia więcej ławic świata
którego by poznać choćby w zanurzeniu
podobno to jeszcze nie jest ciemność

gdzie rekin pięknie pożera swe dzieci
te spod ręki po naukowych pasjach
wojskowe cywilne i perpetuum mobile
rozsiane po morskich cmentarzach

po burzy nici z bursztynowej komnaty
też wilhelm gustloff nie był łaskawy
ktoś kto przechodził oliwą z oliwią
wiedział że tu jest muzeum czołg

willa graty

Jerzy Janczukowicz – 08.10.1938-27.07.2020. Polski pletwonurek, instruktor nurkowania, kolekcjoner militariów i sprzętu podwodnego, animator kultury. Mieszkał w Oliwie, znany z posiadania przed domem czołgu.

tektonika bieli

kiedy uznać koniec bieli i początek czerni
jeśli w ogóle następuje

etap przejściowy to zapytanie obecnych
o nieobecnego gdy pytają każdego

o światło nieważkie i miękkie ale wyraziste
w drodze z prapoczątku istnienia

do celu gdzie jednak dalej dominuje biel
choć cień znika pod rygiem fizyki

to najnormalniejsze wyłożenie emocji
zostać idąc nieznaną dla wszystkich

fabryką bieli

Jacek Mydlarski – 07.05.1950-06.08.2020. Gdań-
ski artysta malarz i reżyser filmów dokumentalnych.
W swoich pracach studiował biel.

księga janion

biblioteka jest dla człowieka a człowiek
bibliotece powinien się przypominać

odkładać wracać ponownie i bez urazy
w skromność inwestować choćby dług polski

był równy długości wszystkich przypisów
wyrytych studenckim scyzorykiem na drzewie

literackich gruszek spod opieki matki
to nie osoby odmienicy maski

licha interpretacja bo by w transgresje
romantyczną poszła

biblioteka jest dla śmierci a śmierć
bibliotece powinna się przypominać

odeszła tak jak chciała
w domu wśród książek

podczas lektury

Maria Janion - 24.12.1926-23.08.2020. Wybitna polska
historyczka literatury, idei i wyobraźni oraz krytyczka li-
teracka. Doktor honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego.
Wychowała całą szkołę gdańskich polonistów.

notatnik ścienny

pracuj seriami ale nie rób przerw
one pojawiają się w odpowiednim czasie

zachowaj ciągłość napięć pomiędzy
słowem ruchomym a ciałem napisanym

na tym świecie jest więcej kotów niż kodów
a jednak to kod spija mleko z języków świata

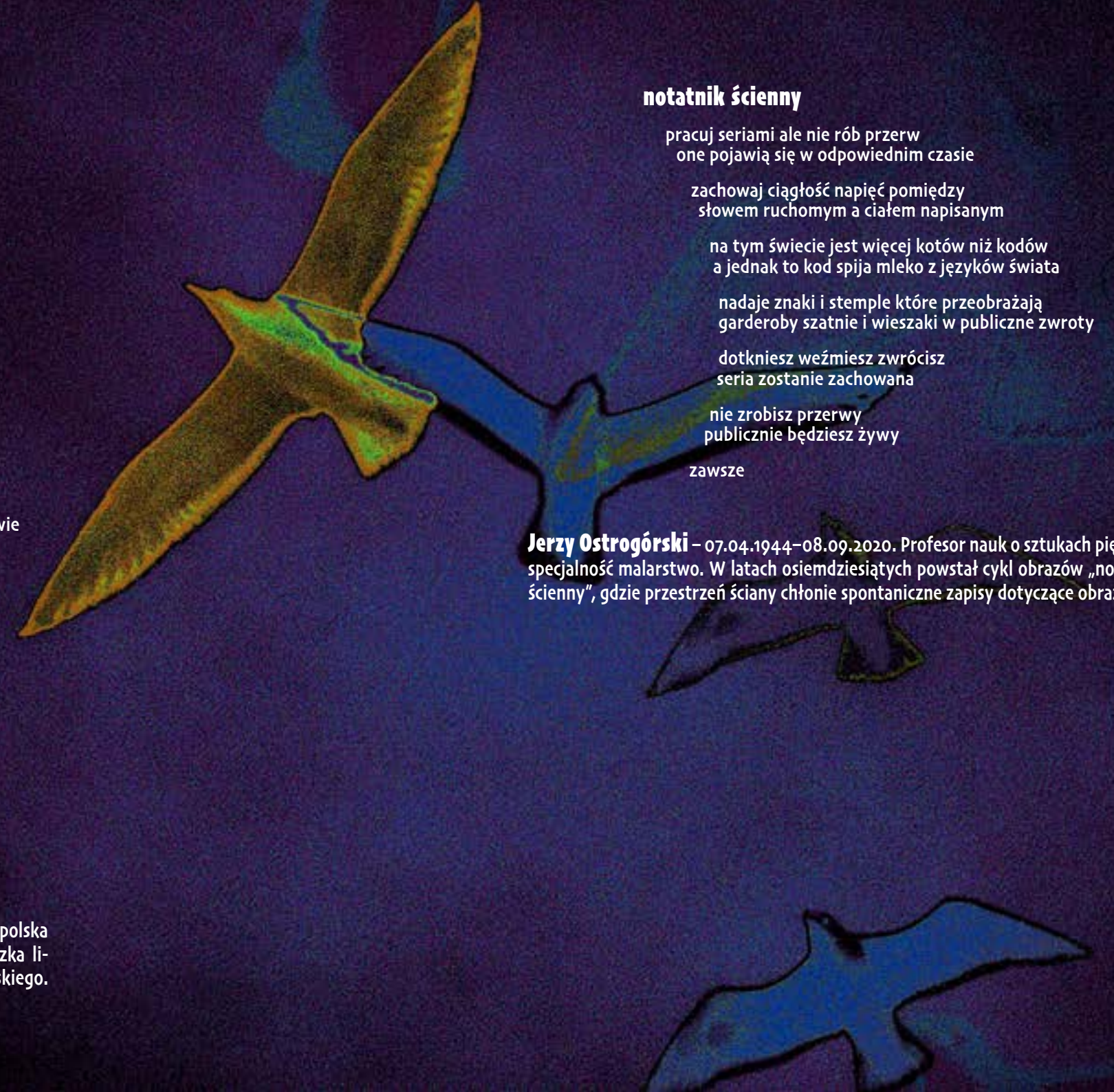
nadaje znaki i stemple które przeobrażają
garderoby szatnie i wieszaki w publiczne zwroty

dotkniesz weźmiesz zwrócisz
seria zostanie zachowana

nie zrobisz przerwy
publicznie będziesz żywy

zawsze

Jerzy Ostrogórski – 07.04.1944–08.09.2020. Profesor nauk o sztukach pięknych,
specjalność malarstwo. W latach osiemdziesiątych powstał cykl obrazów „notatnik
ścienny”, gdzie przestrzeń ściany chłonie spontaniczne zapisy dotyczące obrazu.

to nie jest rok dla wszystkich ludzi

w jaki sposób oddać w tekście dystans społeczny
zwłaszcza w wierszu kiedy każdy odbiorca
to potencjalny zakażony

jak uzbroić się w cierpliwość kiedy brakuje
czasu żeby złapać oddech
/
oddechu żeby oddać czas

zaklinam się zaopatrzonej w maskę
na twarzy mam pomarszczone środki
komunikacji miejskiej

parę z ust biorę pod okulary
bo nam kazano się dystansować

to nie jest walka covida z goliatem
goliat zanim wyszedł na ring wydał oświadczenie

źle się czuję
mam gorączkę
poddaję się

niechaj chociaż ciebie upamiętnię

organizatorzy:

Nadbałtyckie Centrum Kultury

ul. Korzenna 33/35, 80-851 Gdańsk

tel. 58 301-10-51, fax: 58 301-19-57

www.nck.org.pl

sekretariat@nck.org.pl

Nadbałtyckie
Centrum Kultury
Gdańsk

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO

Duszpasterstwo Środowisk Twórczych Archidiecezji Gdańskiej

Centrum św. Jana

Gdańsk, ul. Świętojańska 50

tel. 58 301 42 55

www.sw-jan.vn.pl

kn@sw-jan.vn.pl

Duszpasterstwo
Środowisk Twórczych
Archidiecezji Gdańskiej

Projekt graficzny:

Jacek Zdybel

pomorskie.eu

Radio Gdańsk

trojmiasto.pl

